

“Milosevic s’ha aprofitat de l’OTAN”

Obrad Savic, filòsof i publicista nascut a Belgrad el 1948, és un dels intel·lectuals serbis més irreductibles. No el convencen les professions de fe dels nous dirigents, conscient que només amb canvis radicals pot assolir-se una veritable renovació cultural i espiritual de la nació sèrbia. Savic, fundador el 1992 del grup d'intel·lectuals anti-Milosevic “Cercle de Belgrad”, reclama un examen de consciències urgent en el seu propi país.

El Cercle de Belgrad va nàixer al començament de 1992, com a resposta d'un grup d'intel·lectuals serbis a la politització ultranacionalista de l'oficial Associació dels Escriptors de Sèrbia. El Cercle fundà la seua pròpia editorial per tal de donar veu a aquells qui opinaven de manera desagradable per al règim i, sovint, també per a la resta de l'opinió pública. La seua aspiració era (i és) deixar un testimoni fidedigne sobre el seu temps, alhora que tallar anticipadament els “no ho sabíem” que sempre sorgeixen després d'esdeveniments traumatitzants com els succeïts en l'ex-Iugoslàvia. Un dels seus fundadors és el filòsof i publicista Obrad Savic.

—Quina era la situació dels serbis en la Iugoslàvia de Tito?

—Hi ha una gran mistificació per presentar la Iugoslàvia de Tito com una autèntica “sepultura de les nacions”. És una afirmació que pretén negar tots els avenços positius del denominat modernisme comunista. Tot i els molts defectes polítics i les irregularitats socials, la nostra Federació era amb diferència el país més lliure i més desenvolupat de tots els estats comunistes de l'Europa de l'Est. És cert que el règim titista estava en contra dels nacionalismes, com estava en contra del liberalisme i de la democràcia i qualsevol altra ideologia que fera perillar el comunisme. Els comunistes no van entendre mai que el dret a la diferència no es redueix forçosament a la identitat ètnica. La noció de la sobirania individual era una idea de la societat burgesa que, de fet, no s'ha establert mai realment

en l'espai de l'ex-Iugoslàvia. Quant als serbis, la seua posició no era ni millor ni pitjor que la dels altres grups ètnics. Les gents sofrien com a ciutadans, no com a integrants de la comunitat sèrbia, croata, bosniana, etcètera.

—Qui va tenir més responsabilitats en l'aparició del nacionalisme radical contemporani a Sèrbia: els polítics o els intel·lectuals?

—Milosevic es va trobar amb el projecte de la Gran Sèrbia ja establert. L'etnonacionalisme radical serbi va tenir la peculiaritat de gaudir del suport de la tecnologia estatal del poder i de l'elit intel·lectual. La responsabilitat correspon d'igual manera a les institucions estatals (el parlament, el govern, l'exèrcit, la policia, la banca, la indústria, etc.) com a les associacions socials (l'església, que cada dia és més política, l'acadèmia, la universitat, els mitjans de comunicació, les associacions professionals, etc.). Hi havia també un consens explícit i no forçat entre el govern i l'oposició, entre els polítics i els intel·lectuals. A més, com diu Sonja Biserko (directora del Comitè d'Hèlsinki a Belgrad): “Amb Kostunica, el nacionalisme serbi a penes ha canviat de forma. Tan sols s'ha dissolt l'amalgama entre comunisme i el nacionalisme”.

—Abans de la caiguda de Milosevic, vostè parlava del col·lapse estructural de Sèrbia. Què ha canviat amb les recents eleccions?

—En els últims deu anys, el règim de Milosevic funcionava bàsicament sobre l'economia il·legal, amb una classe de nous homes de negocis, el capital de la qual provenia de la guerra. Els

seus llaços amb el règim de Milosevic han corromput tot l'estat. La intervenció de l'OTAN ha rematat el que quedava. La recuperació únicament es pot realitzar amb l'ajuda de la comunitat internacional.

—Quines són les necessitats de Sèrbia, a curt i a llarg termini?

—Sèrbia avui és com un cotxe usat que necessita una renovació general. Respecte al conductor, la situació és quasi desesperada.

parròquia, home del passat convençut del concepte d'identitat nacional, i el segon és un cosmòpota que concedeix major importància a l'economia. Part de l'administració al voltant del president Kostunica creu encara en la realització del projecte de la Gran Sèrbia mitjançant la diplomàcia. Per a Kostunica, Iugoslàvia no és més que una pròtesi política de Sèrbia. Fa temps, però, que el règim serbi ha perdut moralment el dret sobre Koso-

—A ningú no se li ocorre negar-ne la sobirania. El problema són les entitats nacionals. La idea d'unes relacions especials entre Sèrbia i la República Srpska (de Bòsnia) em pareix ingènua i immadura. No es pot construir una cooperació interestatal efectiva sobre promeses vanes de solidaritat nacional. Un no viu d'amor ètnic, sinó d'interessos econòmics.

—Hi ha la possibilitat que algun polític serbi es dirigeixi als bosnians o als albanokosovesos demanant perdó pels crims de guerra en nom del poble serbi?

—Gestos d'aquesta índole han de reflectir un vertader renaixement moral i civil d'una nació. En cas contrari, no seran més que un ritual polític sense pes diplomàtic vinculant. Això últim li ha ocorregut al president montenegrí Djukanovic, quan demanà perdó públicament als croats per les operacions bèl·liques en la zona de Dubrovnik. És perillós que aquests gestos simbòlics arriben massa prompte, però reconec que és encara pitjor que arriben tard. De tota manera no veig cap personalitat sèrbia, rellevant, que poguera arriscar-se a això. A Sèrbia encara no s'ha iniciat el debat de la responsabilitat.

—Un gest com aquest influiria en la reducció de les tensions entre les diverses comunitats?

—Per descomptat. Els Balcans són compostos per una família de nacions xicotetes que tenen en comú un trauma històric i una gran desconfiança mútua. Aquestes nacions sempre han estat objecte —i poques vegades subjecte— dels grans esdeveniments polítics. Tot això ha instal·lat una por paralitzant entre elles, i ha aportat un toc de xenofòbia a les seues cultures.

—Entén el suport mediàtic d'Occident al nou govern de Belgrad com un suport al poble serbi?

—L'acostament precipitat i sense visió crítica denota un sentiment de culpa per part d'Occident. Queda per veure si l'origen d'aquesta culpa està en la "intervenció humanitària" o en la responsabilitat pel desmembrament de Iugoslàvia. La meua impressió és que darrere d'aquest oberturisme tan favorable hi ha alguns interessos a llarg

Per Obrad Savic, després del règim de Slobodan Milosevic no hi ha hagut grans canvis al govern serbi. Per això, diu que a l'entorn del nou president, Vojislav Kostunica, encara hi ha gent que pensa construir la Gran Sèrbia per la via diplomàtica.

—Com veu Kostunica i Djindjic?

—Els han aparegut en política durant el règim de Milosevic, i la seua trajectòria va lligada a l'ascensió i la derrota del projecte de la Gran Sèrbia. Es pot dir que entre ells no hi ha diferències estratègiques sinó merament tàctiques. La seua ambició comuna és construir una Sèrbia/Iugoslàvia moderna, democràtica, incloent-hi Montenegro i Kosovo. Ara bé, Kostunica és un romàntic conservador, nacionalista, a qui el seu propi *ethos* polític reinverteix com a "causa de la nació". I Djindjic és un home de negocis pragmàtic, un liberal poc popular. El primer és un intel·lectual de

vo i, últimament, fins i tot sobre Montenegro. Després de tot el que ha passat, ningú pot esperar que els albanokosovesos i els montenegrins accepten viure en una associació política forçada. El rerefons del xantatge diplomàtic al govern de Montenegro i la falta de comprensió per a la nova realitat de Kosovo representa el testament polític de Milosevic al nou govern. Afortunadament, gent com Svilanovic (ministre d'Exteriors de Iugoslàvia) pensen que és millor construir una petita Europa als Balcans que una Gran Sèrbia.

—Hi ha forces polítiques sèrbies disposades a reconèixer definitivament la integritat territorial de Bòsnia?

termini dins el marc del procés de globalització.

—Sobre el futur de Sèrbia, vostè diu sovint que desitja un "retorn a la comunitat de les petites nacions".

—El mercat internacional dels béns, del treball i del capital mai ha estat compassiu amb els països menuts. La llei de la competència farà que cada estat haja de buscar la seua pròpia entrada en la carrera desigual per a un posicionament millor. No obstant això, les societats balcàniques s'integraran de manera menys dolorosa en el mercat internacional si es mostren solidàries i cooperatives entre elles. Cap estat balcànic pot ser soci exclusiu en el procés accelerat de la globalització. I només una Sèrbia alliberada del seu passat traumàtic es pot obrir als seus veïns. Amb l'emancipació de Kosovo i de Montenegro acabarà la il·lusió del concepte unitari de Iugoslàvia, i es posarà un punt final al desastrós fantasma de l'hegemonia de

la Gran Sèrbia. És hora que l'estat i la societat sèrbia es preocupen dels seus problemes.

—Què opina de la relació de l'estat serbi amb els albanokosovesos?

—El problema de Kosovo és summament complex i impossible de solucionar dins el dominant paradigma nacional serbi. És sorprenent constatar la deixadesa respecte a la qüestió de Kosovo, particularment durant el règim de Milosevic, quan els albanesos vivien en un vertader *apartheid* polític. A Belgrad li molestaven fins i tot els polítics moderats, com Ibrahim Rugova. És la política destructora sèrbia que ha expulsat els albanokosovesos fora de Sèrbia i de Iugoslàvia.

—És possible ocupar-se més profundament de la qüestió de Kosovo sense conèixer l'idioma albanès?

—La noció de la funció sociopolítica de l'idioma és summament delicada, i no es pot reduir a una discussió acadèmica entre lingüistes. El proble-

ma és que els serbis, que eren majoria en Iugoslàvia però minoria a Kosovo, no han acceptat mai la política del bilingüisme. Era normal que tots els albanokosovesos parlaren l'idioma estatal —el serbi—, però no era normal que gairebé cap serbi a Kosovo parlés albanès. Aquesta arrogància cultural era el reflex de la superioritat política demostrada constantment pel govern estatal.

—Des de la distància actual, què pensa vostè de la intervenció militar aliada contra Iugoslàvia?

—Milosevic ha fet tot el possible per provocar l'OTAN, i ha intentat aprofitar-se'n políticament. El resultat és que el seu règim mai ha pogut recuperar-se de la destrucció dels seus recursos econòmics. No es pot entendre la caiguda del govern de Milosevic sense considerar la intervenció occidental.

Gani Jakupi (Belgrad)

Premis Literaris de la XII Nit de Sant Jordi. Perpinyà

30 d'abril de 2001

Capella de
Sant Domènec
Perpinyà

Premi de Periodisme
escrit

ELTEMPS

dotat amb 410 €
(68.218 ptes./2.689 FF)

Bases:

- Podran presentar-se a aquest premi reportatges inèdits, redactats en llengua catalana i sobre temes que tractin de Catalunya Nord. Els articles periodístics d'altres gèneres o formats (entrevista, etc.) no podran optar al premi EL TEMPS.
- L'extensió de les obres presentades no haurà de ser inferior als 4 fulls sencers, ni superior als 7 fulls i mig, a raó d'uns 1.800 caràcters per full. Els originals hauran de ser presentats per triplicat, amb paper de format A4, escrits per una sola cara. També es podran presentar en suport informàtic (disquet d'1,44 MB), o bé a través de correu electrònic, en format Microsoft Word i respectant igualment les dimensions esmentades.
- Els textos s'hauran de presentar sense cap firma. Les referències que permetin d'identificar l'autor o autora (nom, cognom, adreça i telèfon) hauran d'anar separades, però adjuntes a l'obra, dins d'un sobre tancat que únicament farà esment, en la part exterior, del títol de l'obra. En cas de presentar l'obra en disquet o per correu electrònic, les referències sobre l'autor o autora hauran d'anar en un document a part, anomenat "Autor", inclòs en el mateix disquet o en el mateix missatge.
- Les obres hauran d'arribar necessàriament abans del 15 d'abril del 2001 a Pere Codonyan (32, carrer Pierre Semard. 66270 El Soler), o a l'adreça electrònica d'EL TEMPS, eltemps@eltemps.com.
- El jurat del premi estarà format per les següents persones: Eliseu Climent, Jordi Fortuny i Miquel Payaras. Secretari del jurat, amb veu però sense vot, Pere Codonyan.
- S'anunciarà l'obra guanyadora durant el sopar anual de la Nit de Sant Jordi, el 30 d'abril de 2001 a Perpinyà, organitzat per Omnium Cultural de Catalunya Nord. L'article premiat serà publicat al setmanari EL TEMPS.

Més informació, tel. 0034 963 535 100